

SON ŞANS

“ Bu son gününüz. Bugün onlara hiçbir şeyinizi vermeyeceksiniz ama onların her şeyini alacaksınız.”

Bu söz, bir komutanın sayı olarak kendilerinden çok daha fazla ve büyük bir hırsıyla üzerlerine doğru gelen bir ordunun karşısında bekleyen savaşçılara, çarpışma öncesi söylediği ilk sözleri... Niye bunu söylüyorsunuz, savaşa mı gidiyoruz diye düşünebilirsiniz. Mesele aslında şu; bakış açısı ya da olaylara karşı durduğumuz yer. Özeleştirici olarak ifade etmek gerekirse biz toplum olarak genelde karamsarlığa yakın duran bir bakış açısına sahibizdir. Umutlu ya da olumlu düşünmeyi pek yakıştıramayız kendimize. Bunu en iyi sınav hazırlığı döneminde görürüz. Daha sınav gelmeden, ders çalışırken bile aklımızın bir köşesinde; kaybetmek, ya olmazsa, ya bir şey olursa bu son şansım, vb. olumsuz düşünceleri beslemeye devam ederiz. Zararsız gibi duran, sadece bir fikir gibi görünen bu düşünceler sınav anında ve sınavdan önce karşımıza farklı yüzlerle çıkar. Öyle ki denemelerde netlerin düşmesi, bildiğin soruların yapılamaması, zamanın yetiştirilememesi görülen en net örneklerdir.

Bu sınav son şansın olsa ne yaparsın?

*Bu son şansım, cümlesi bu şekliyle gerilimi kaçınılmaz kılan bir ifadedir. Ama ‘Bu son şansım öyleyse bu şansını iyi değerlendirmeliyim, daha çok gayret etmeliyim’ ifadesi daha mantıklı bir düşüncedir.

*Düşünce olarak kazanmak ya da kaybetmek gibi zamanı gelmemişlerin yasını ve karamsarlığını yaşamamalıdır. Hakkıyla çalıştıysan karşılığını mutlaka alacaksın, fikri seni daha güçlü yapacaktır.

*Bilgi kontrolü olarak; elinde olan iyi bildiğin konuları tekrar etmeli, az bildiğin konuları tamamlamalıdır. Bilmediğin konuyu sınava kadar anlamlı hale getiremeyeceksen bu konuyla ilgili bir çalışma yapma. Anlamlı hale getirilmiş bilgi seni daha güçlü yapar, zihinde şekillenmemiş bilgi ise zihni bulandırmaktan başka bir işe yaramaz.

*Deneme sınavlarında gerçek sınavda uyman gereken temel kuralları uygulamalıdır. Optik işaretleme, soruya takılmama, algı düşmelerinde dinlenme, kontrolsüz bir şey yapmama vb. sınavın olmazsa olmaz kurallarını denemelerde iyi prova etmelisin.

*Deneme sınavlarında aldığın puanları değil denemenin sana verdiği mesajı iyi okumalıdır. Her denemeye gerçek sınavın bir provasını gibi bakmalı sonucuna değil ne öğrettiğine takılmalıdır.

*Denemelerde genellikle yanlış yaptığın soruların benzerlerini, çıkmış sınav sorularında gözden geçirmeli ve gerçek sınavda bu soruların benzerleriyle karşılaştığında çözümden sonra kontrol için o soruya geri dönmelisin.

*Gerçek sınavda, ‘bu sınav bir insan ürünüdür: Eksik olabilir, özürlü olabilir ama asla aşılamaz değildir’, düşüncesini hep güçlü tutmalısın.

Sonuç olarak biz bu sınavda başarılı olmak istiyorsak, sınavın kurallarına göre duruş belirlememiz gerekiyor. Eğer sınavda soruya takılırsan, eğer sorunun altında bir şeyler ararsan, (test tekniğinin en büyük mecburiyeti soruların ardına başka bir anlam ve doğru saklayamamasıdır çünkü test sistemli sınavlar, kendi iç tutarlılığını ve geçerliliğini riske edemez), eğer kontrolden çıkarsan(yapamadığında alan değiştirmek, kötü geçen bir alanın psikolojisini diğer alanlara yansıtmak, acele etmek, optik form işaretleme disiplininden kopmak, kolay tanımlamasıyla soruları zihinden çözmek, bu kadar kolay bir soru olamaz düşünceinin tereddüdünü yaşıyıp gereksiz yorumlar yapmak, bütün seçenekleri okumamak vb.) sınavın eleme amacına hizmet etmiş olursun. Öyleyse duygularla değil aklımızla hareket edip, sınavın eleyeceği bir aday olmaman umuduyla..

şEMSETTİN TÜZEL
SINAV STRATEJİLERİ UZMANI
HÜMA OKULLARI PDR KOORDİNATÖRÜ

KÖPEK BALIĞI

Hayatımızı üç büyük güç yönlendirir; çevre, kalıtım ve öz... Öz, en güçlü ve belirleyici olanıdır. William James, zamanın en büyük buluşunu, insanoğlunun hayatını, davranışlarını değiştirerek değiştirebileceğinin farkına varmak olarak gördü. Değiştirebilmek, sadece insanın özünde var. Bu değişimin olabilmesi için güçlü bir neden gerekir. İyi bir üniversitede okumak veya iyi bir lisede okumak istiyorsan ama bir türlü çalışma masasına oturamıyorsan, sürekli bahaneler üretiyorsan bu durumun altında yatan en güçlü sebep iyi bir çalışma nedeninin yok demektir. Öyleyse güçlü bir hareket için güçlü bir neden bulmamız gerekiyor..

Japonların en çok sevdiği yemek taze balıktan yapılan suşidir. O kadar çok seviliyor ve tüketiliyor ki yakın kıyılarda tutulacak balık kalmıyor. Balıkçılar, uzak denizlere açılmak için büyük gemiler yaparlar. Balık tutmak için uzaklara gitmek demek gidiş-geliş zamanın uzaması demektir. Balıkçılar uzak denizlerden gelirler ama balıkları satamazlar. Çünkü balıklar bayatlamıştır. Bu sorunu çözmek için gemilere büyük soğuk hava depoları yaparlar ve sefere çıkarlar. Geriye döndüklerinde balıkları yine satamazlar. Bu sefer ki gerekçe, donmuş balıktan suşi olmamasıdır. Bu sorunu çözmek için bu sefer gemilere büyük su havuzları yaparlar. Mademki taze balık gerekiyor canlı balık demek taze balık demektir, düşüncesiyle sefere çıkarlar. Seferden dönerler yine hayal kırıklığı çünkü balıkları yine satamazlar. Sebep, havuzlara konan çok sayıda balığın, uzun süren seferlerde sıkışmadan dolayı etinin gevşemesidir. Balıkçılar uzun süre düşünürler ve çok iyi bir çözüm bulurlar. Çözüm basittir ama zekicedir. Havuzların içine normal büyüklükte köpek balığı atarlar. Havuzdaki balıklar köpek balığı tarafından yenmemek için kaçarlar. Kaçmak demek hareket demektir ve hareket demek diri kalmak demektir. Sefer dönüşü balıklar satılır çünkü balıklar hem taze hem de diridir.

Sevgili sınav adayı arkadaşım eğer çalışma arzun yoksa kendini sürekli yorgun hissediyorsan, istikrarsız bir tempon varsa hemen zihnine bir köpek balığı at. Bu seni diri tutacaktır. Çalışıyor ama bir türlü istediğin yere gelemiyorsan, her sorunun yeni çözüm yolları açtığını unutmamalı ısrarla ÇALIŞMAYA devam etmelisin.

ŞEMSETTİN TÜZEL
SINAV STRATEJİLERİ UZMANI
HÜMA OKULLARI PDR KOORDİNATÖRÜ

ANA - BABA ATÖLYE - I

“FAZLALIKLARI ATIN”

Napolyon'un güvendiği komutanlarından bir tanesi çok kritik bir bölgeyi kaybeder. Komutan, Napolyon'un huzuruna çıkacaktır. Komutan, Savaşı kaybetmesinin gerekçelerinin yazılı olduğu uzun bir liste hazırlar. Huzura çıkar ve Napolyon sinirli bir şekilde: Hadi anlat, niye kaybettin, der. Komutan uzun listeyi okumaya başlar: Bir; barut bitti, iki; erzak bitti... Napolyon hemen müdahale eder ve komutana: Sus, açıklama yapma, barutun bittiyse diğer gerekçelere gerek yok, der. Soru şu, barut ne ya da kim? Barut bilgi olabilir, ideallerimiz olabilir ya da çocuğunuz olabilir. Çocuğumuz barutsa bitmesini nasıl engelleriz? Belki bir reklamın mesajı sorumuza cevap olabilir. Reklamın içeriği; müzik, efektler, ışıklar ve arabadan kurulmuş. Araba sahneye geldiğinde sesli komut geliyor; müziği kapatın, efektleri kaldırın, ışıkları kapatın... Ve esas mesaj veriliyor; geriye sadece arabanın doğal görüntüsü kalıyor. Çocuğumuz için sınavı kaldıralım, beklentileri kaldıralım, aile algısındaki - biz olmadık çocuğumuz olsun-komplekslerini kaldıralım, gelecek kaygısını da kaldıralım geriye kalan, ne kadar çocuğunuz anlatıyor ya da tanımlıyor? Geriye kalan, istediğimiz ya da istemediğimiz kişiliğin ne kadarını oluşturuyor acaba?

O kadar çok telaşlarımız, yapacaklarımız var ki bunları yapma yükü kendimizi kendimize unutturuyor. Aslında insan bazen kendi çıkmazından çıkıp olayları ve kendini yukarıdan okumalı ki kendinin, ne olduğunun farkına varabilsin. Öyle ki bazen bir şey yapmaya çalışırsın-iyi niyetle- daha iyi olsun diye ama yaptığın şeyi yapmasan belki de her şey daha iyi olacaktır. Her doğru her yerde ve zamanda aynı doğru olmayabiliyor. Hiçbir anne-babanın, öğretmenin ya da çevrenin iyi niyetinden şüphe edilemez ama bir yerde bazı doğrular güçlü bir yanlış olabiliyor. Örneğin öğrenci sınava girdiğinde normalde yaptıklarını yapamıyor, zamanı yetiştiremiyor, okuduğunu anlamıyor, soruya takılıyor, acele edip kontrolden çıkıyor ve alabileceğinden daha kötü bir performansla sınav deneyimi sona eriyor. Bu sonucun arkasında kimler ya da ne var? Biraz aile, çevrenin etkileri, öğretmenler, kaynağı belirsiz ama bizim kendi üzerimize aldığımız yanlış etiketleri ve öğrencinin kendisi... Aile beklentisini - ben olmadım çocuğum olsun tavırları, çocuğu ne isterse yapan gerekçe olarak ta başkasından neyi eksik çocuğumun diyen, kazanamazsan bittin sen bakışları atan ya da hiçbir şekilde ilgilenmeyen vb.- bir an için bitirse, öğretmen sana güveniyorum, aile sana inanıyorum demese, televizyona insanlar çıkıp şunu unutmayın, beslenmenize dikkat edin komutları vermese, her şey olması gerektiği gibi olsa yani yalın basit ve doğal. İşte bunu yaptığımızda geriye daha gerçekçi bir kişilik kalmaz mı?

Hangi tutumun doğru ya da yanlış olduğunu söylemek telaşında değiliz. Her birey kendi şahsına özgü bir kişiliktir. Amaç basittir: Bir insan eseri olan sınavı olması gereken yerde tutmaya çalışıyoruz, eksik, özürlü ve aşılabilecek bir yerde... Görülen gerçek şu ki bir şey ne kadar çok konuşulursa gündemde tutulursa o kadar çok çoğaltılıyor ve büyütülüyor. Herkes kendi işini yapmalıdır. Biz çocuklarımızın yerine, onların adına artık iş yapmamalıyız. Ama bu

ilgilenmeyelim, çocuğumuzu kendi haline bırakalım anlamına gelmiyor. Sadece özün dışındaki figürleri kaldıralım ve barutun bitmesine fırsat vermeyelim. İşte o zaman çocuğumuzu daha iyi göreceğiz ve daha çok kendisi olan çocuğumuzu seyredeceğiz. Bilinen şudur ki Hz. Nuh, gemisini tufandan önce yapmıştır. Doğruyu yapmak için geç kalmamanız en büyük arzumuzdur...

ŞEMSETTİN TÜZEL
SINAV STRATEJİLERİ UZMANI
HÜMA OKULLARI PDR KOORDİNATÖRÜ

ANA - BABA ATÖLYE-II

“SORUMLU MU YOKSA SORUNLU MU BİR GENÇLİK”

Modern toplumların en büyük çıkmazı yaşamların standartlaşıp özünün sıradanlaşmasıdır. Sanal bir dünyanın içinde apartman kültürüyle yetişen nesiller var artık. Yaşamın acımasız gerçeklerini sadece filmlerden öğrenden bir toplum olduk. Sanal alemin zayıf karakterlerini biz yetiştirdik. Hatta çocuğumuzu iyilik olsun diye, “Ben çektim çocuğum çekmesin düşüncesiyle” yetiştirdik. Sınırsız imkânlar tanıyarak çocuklarımızın gelişimlerine yardımcı olduğumuzu düşündük. Her şeyi yapınca her şeyin eksiksiz olacağını düşündük. Oysa rahata alışan, mücadele etmenin ne demek olduğunu bilmeyen, bir şeyin yokluğunu çekmeyen, hayır cevabını bilmeyen, hayatın hep toz pembe süreceğini sanan, yaptıklarının sorumluluğunu üstlenmeyen bir gençlik yetiştirmişiz. Rehber öğretmenlerin çok sık karşılaştıkları bir tablo durumu özetliyor sanırım: Veli çocuğundan şikayetçi, “Oğlum hiç ders çalışmıyor. Sene sonunda sınavlar var. Hiç umurunda değil. O hala internette, hala arkadaşlarıyla oyun oynamak derdinde. Derslere karşı hiçbir şekilde kendini sorumlu hissetmiyor. Onun hayatı için saçımı süpürge ediyorum. Yemiyorum, içmiyorum geleceği için dershaneye gönderiyorum ama olmuyor o bu durumun hiçte farkında değil.” İlginç aslında ailenin sınav yaklaştığında akli başına geliyor. Oğlunun sorumluluk sahibi bir birey olması gerektiğini düşünüyor. Doğru işi zamanında yaparsanız, doğru anlamlıdır.

Nasıl evlat yetiştirmeliyim ki çocuğum toplum için sorunlu değil sorumlu bir birey olsun:

- 1- Aman çocuğuma bir şey olmasın düşüncesiyle koruyucu bir aile tutumu içinde olursak onun kendi güçlerini keşfetmesine izin vermezsek koruyalım derken özgürlüğüne engel olursak işte o zaman özgüveni düşük çevresine bağımlı bir gençlik bizi bekler. Aile içinde her işine koşan sizler varsınız ama dışarıda hiç kimse ona siz gibi davranmayacak.
- 2- Her şeyin bir karşılığı olduğuna hazırda dağların dayanmadığını öğretmemiz gerekiyor. Hani bir anı anlatılır hep. Çocuk babasından bisiklet ister. Babası oğlunun eline limon verir al bu limonları pazarda sat der. Çocuk limonları satar... Babası da aferin oğlum der ve gider çocuğuna bisiklet alır. Tabi çocuk çok sonra öğrenecektir. Limon satarak kazandığı parayla bisiklet almanın imkânsız olduğunu. Ama o gün babanın çocuğuna öğrettiği her şeyin bir karşılığı olduğuna emek olmadan yemeğin olmayacağını çocuk öğrenmiştir.
- 3- Çocuklarımıza kıyamıyoruz. Sorumsuzluklarına göz yumdukça onlar hep ağlamayı bir çözüm yolu olarak görecektir.
- 4- Kural basit aslında yaşına uygun sorumluluk vermek ve ardından da aferin diyebilmektir.
- 5- Sorumluluk sahibi bir birey istiyorsak özgür bırakıp güvenmek gerekir. Başardıkça özgürlük çemberini genişleterek sorumluluk sahibi gençler yetiştirebiliriz.

- 6- Sorumluluk kazansın, güveni artsın diye kendi sorumluluğunuzu çocuğunuza yüklemeyin. Bu çocuğunuzun kendine olan güvenini kaybetmesine yol açabilir. Alacaklarınızı on üç yaşındaki çocuğunuza tahsil ettirseniz çocuğunuz çok erken büyür. Olumsuz bir durumda unutamayacağı bir durumla da karşı karşıya kalabilir.
- 7- Koşulsuz sevgi her kapıyı açar. Çıkar amaçlı ilişkilerden kaçınmalıyız. Ders çalışırsan seni daha çok severim gibi ifadeler kullandığımızda çocuğumuz arkadaşlık ilişkilerinde de çıkara dayalı samimiyetten uzak bir ilişki ortaya çıkar.
- 8- Çocuğun kişiliği değil davranışları eleştirilmelidir. Sorumluluk kazandırmak davranışla ilgili bir durumdur bunu karakterle örtüştürmek yanıltıcıdır. Sonuç olarak kozadan çıkmaya çalışan tırtıla acıyıp kozanın ağzını genişletmek, tırtılın kelebek olup uçmasını engellemek demektir.

ŞEMSETTİN TÜZEL
SINAV STRATEJİLERİ UZMANI
HÜMA OKULLARI PDR KOORDİNATÖRÜ